

TABAKAS IZSTRĀDĀJUMU APRITE 2011.gada 3 mēnešos

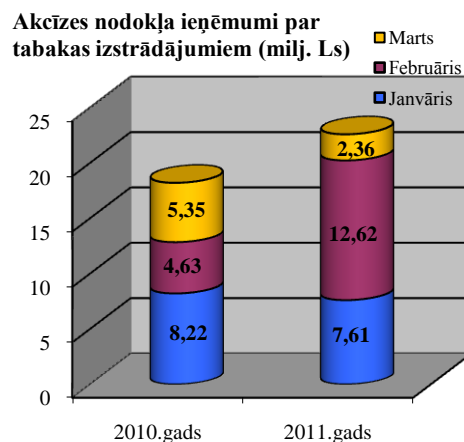
1. Akcīzes nodokļa ieņēmumi par tabakas izstrādājumiem

1.attēls

2011.gada trīs mēnešos par tabakas izstrādājumiem iekasēti Ls 22,6 milj., kas ir par Ls 4 milj. jeb 24% vairāk pērnā gada attiecīgajā periodā (skat. 1. un 2.pielikumu).

Akcīzes nodokļa ieņēmumus par tabakas izstrādājumiem 2011.gadā ietekmē:

- Tā kā 97% no akcīzes nodokļa ieņēmumiem par tabakas izstrādājumiem sastāda iekasētais nodoklis par cigaretēm, visbūtiskāko ietekmi rada legālo cigarešu patēriņa izmaiņas - 2011.gada trijos mēnešos kopumā patēriņam Latvijā nodots par 18% cigarešu kā 2010.gada attiecīgajā periodā;
- akcīzes nodokļa likmju palielināšana no šī gada 1.janvāra cigāriem un cigarillām no Ls 11 uz Ls 24 par 1000 gabaliem, kā rezultātā ieņēmumi par cigarillām palielinājās četras reizes saistībā ar aizvien pieaugošo pieprasījumu, kas saistīts ar to, ka cigarillām tiek piemērota uz pusi zemāka akcīzes nodokļa likme kā cigaretēm;
- akcīzes nodokļa likmes palielināšana smēķējamai tabakai no Ls 23 uz Ls 29 par kg, kas kāpināja nodokļa ieņēmumus budžetā par 32%;
- galvenais iemesls ieņēmumu svārstībām mēnešu griezumā – likumā „Par PVN” noteiktas pārejas periods, kas deva iespēju tirgotājiem pirmos mēnešus realizēt cigaretes ar veco (21%) PVN likmi. Rezultātā janvārī patēriņam nodotais cigarešu apjoms par 84% pārsniedza pērnā gada janvāra rādītāju. Tā kā tirgus bija papildīts, februārī samazinājās patēriņam nodoto cigarešu apjoms un attiecīgi arī nodokļa ieņēmumi martā.

2. Tabakas izstrādājumu apritē iesaistīto komersantu loks

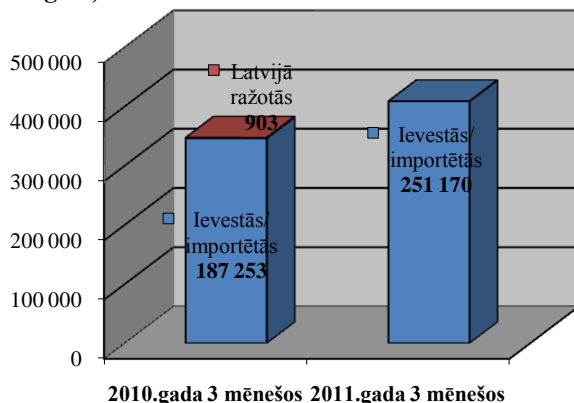
2011.gada marta beigās Latvijā:

- 27 komersantiem bija spēkā esošas licences akcīzes preču noliktavu turētāju darbībai ar tabakas izstrādājumiem, no kuriem 2 ir tiesības ražot, apstrādāt un pārstrādāt tabakas izstrādājumus, bet vēl 2 komersantiem ir tiesības veikt fasēšanas darbības;
- 11 komersantiem bija spēkā esošas speciālās atļaujas (licences) reģistrēta nosūtītāja darbībai ar tabakas izstrādājumiem;
- 36 spēkā esošas licences tabakas izstrādājumu vairumtirdzniecībai;
- 3732 spēkā esošas licences tabakas izstrādājumu mazumtirdzniecībai.

3. Patēriņam Latvijā nodotie tabakas izstrādājumi

Patēriņam Latvijā nodotie tabakas izstrādājumu apjomi ir rādītājs, kas, papildus akcīzes nodokļa likmju izmaiņām, tūlītēji ietekmē akcīzes nodokļa ieņēmumus valsts budžetā. 2011.gada trīs mēnešos tabakas izstrādājumus patēriņam Latvijā nodeva 11 komersanti, pie tam tikai ievestos/importētos izstrādājumus.

Patēriņam Latvijā nodotās cigaretes (tūkst.gab.)

2.attēls

Visbūtiskāk akcīzes nodokļa ieņēmumus ietekmē jebkuras izmaiņas cigarešu apjomos, ņemot vērā, ka ieņēmumi par cigaretēm sastāda 97% no kopējiem nodokļa ieņēmumiem par tabakas izstrādājumiem.

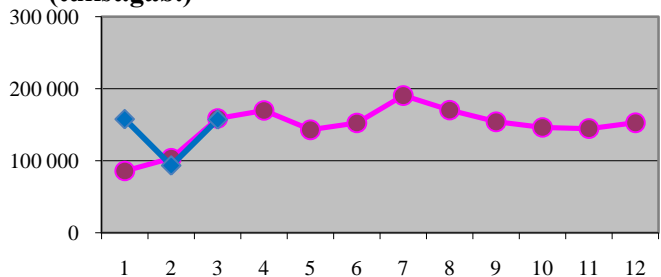
2011.gada trīs mēnešos patēriņam Latvijā nodoti 409 milj. cigarešu, kas ir par 62 milj. cigarešu jeb par **18% vairāk** kā 2010.gada attiecīgā periodā (skatīt *4.pielikuma 2.tabulu*).

3.attēls

Patēriņam nodoto cigarešu apjomu svārstības mēnešu griezumā saistāms ar likumā „Par PVN” noteikto pārejas periodu, kas deva iespēju tirgotājiem pirmos mēnešus realizēt cigaretes ar veco (21%) PVN likmi. Rezultātā janvārī patēriņam nodotais cigarešu apjoms par 84%

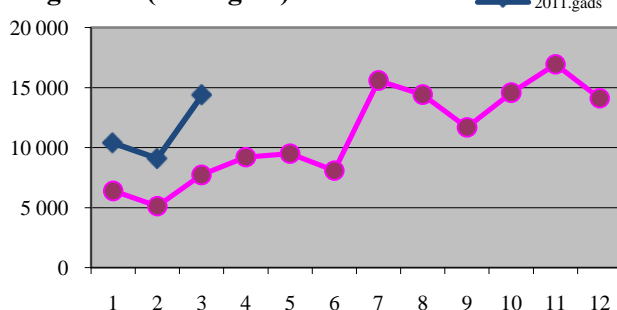
pārsniedza pērnā gada janvāra rādītāju. Tā kā tirgus papildīts, februārī samazinājās patēriņam nodoto cigarešu apjoms – par 10% mazāk kā pērn februārī, bet martā patēriņam nodotais cigarešu apjoms saglabājies pērnā gada attiecīgā perioda līmenī.

Patēriņam Latvijā nodotās cigaretes (tūkst.gab.)

4.attēls

Patēriņam Latvijā nodotie cigāri un cigarillas (tūkst.gab.)

Patēriņam Latvijā šī gada trīs mēnešos nodoti 34 milj. cigāru un cigarillu, kas **par 76% vairāk** kā 2010.gada attiecīgajā periodā.

Cigāru, un galvenokārt cigarillu apjoms turpina palielināties (2010.gadā patēriņam tika nodots 22 reizes vairāk cigāru un cigarillu kā 2009.gadā), ņemot vērā būtiski zemāko akcīzes nodokļa likmi – kaut

arī 2011.gada 1.janvārī tā tika palielināta no Ls 11 uz Ls 24 par 1000 gabaliem, tāpat likme ir vismaz divas reizes zemāka kā cigaretēm, kas nedrīkst būt zemāka par Ls 48 par 1000 cigaretēm.

Kaut arī no 2011.gada 1.jūlija akcīzes nodokļa likme tiks palielināta vēl vienu reizi – uz Ls 26 par 1000 cigāriem un cigarillām, tas tāpat būs divas reizes mazāk kā cigaretēm, kam no 1.jūlija piemērojamā minimālā likme būs Ls 52 par 1000 cigaretēm.

Tieši ņemot vērā augsto akcīzes nodokļa likmi cigaretēm, komersanti pielāgojas tirgus pieprasījumam pēc lētākas produkcijas. Cigarillas viegli spēj aizstāt cigaretes, jo tā ir prece ar visai līdzīgām īpašībām kā cigaretes, pie tam cigarillu realizācijas cena netiek norādīta uz akcīzes nodokļa markas, kas ļauj lietot plašāku cenu amplitūdu, attiecīgi palielinot tirgotāju peļņas iespējas.

Smēķējamās tabakas apjoms **2011.gada trīs mēnešos** salīdzinot ar pērnā gada attiecīgo periodu samazinājies par 2% – kopumā patēriņam Latvijā šī gada trīs mēnešos nodoti 7108 kg smēķējamās tabakas (skatīt *4.pielikumu*)

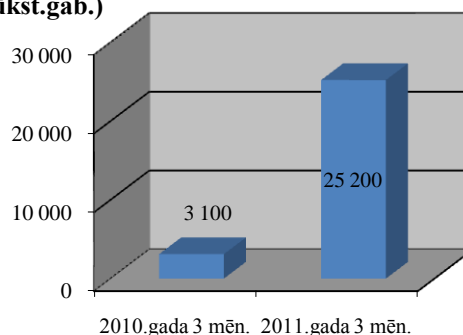
4. Tabakas izstrādājumu ražošana

Latvijā šobrīd ir divi akcīzes preču noliktavu turētāji, kuriem ir tiesības veikt tabakas izstrādājumu ražošanu, vēl diviem komersantiem ir tiesības veikt tabakas izstrādājumu fasēšanu.

5.attēls

Līdz šim Latvijā tiek ražotas tikai cigaretes, taču viss apjoms, kas kopš 2009.gada nogales tiek ražots Latvijā, saskaņā ar komersantu deklarēto, tiek izvests no Latvijas. Arī **2011.gada trīs mēnešos saražotie** 25 milj. cigarešu nosūti izvešanai no valsts.

Saražotais cigarešu apjoms
(tūkst.gab.)

5. Tabakas izstrādājumu aprīte atliktajā akcīzes nodokļa maksāšanas režīmā

Tabakas izstrādājumu aprīte atliktajā akcīzes nodokļa maksāšanas režīmā tiešā veidā neietekmē akcīzes nodokļa ieņēmumus valsts budžetā, tomēr ir būtisks akcīzes preču aprītes posms, kas prasa īpašus uzraudzības pasākumus akcīzes nodokļa nodrošinājuma kontroles veidā.

2011.gada trīs mēnešos akcīzes preču noliktavās Latvijā ievesti **725 milj.** cigarešu, **37 milj.** cigāru un cigarillu, kā arī **7326 kg** smēķējamās tabakas. Salīdzinot ar pērnā gada attiecīgo periodu palielinājies ievesto cigarešu apjoms – par 198 milj. cigarešu jeb 38% un cigāru un cigarillu apjoms – par 8 milj. jeb 29%. Ievestās smēķējamās tabakas apjoms šogad salīdzinot ar pērnā gada attiecīgo periodu samazinājies par 8% (skatīt *4.pielikuma 1.tabulu*).

No akcīzes preču noliktavām šī gada trīs mēnešos uz citām valstīm tika izvesti 357 milj. cigarešu, 12 milj. cigāru un cigarillu un 3349 kg smēķējamās tabakas. Savukārt kuģu un lidmašīnu apgādei, kā arī tirdzniecībai beznodokļu veikalos 2011.gada trīs mēnešos nodoti 8 milj. ievesto/importēto cigarešu, 23 tūkst. cigāru un cigarillu, kā arī 22 kg smēķējamās tabakas.

6. Cigarešu realizācija mazumtirdzniecībā

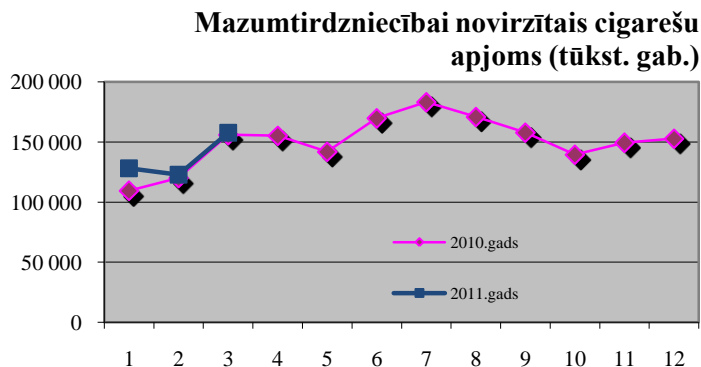
Kā tirgus attīstības tendences būtisks raksturojošais rādītājs ir tabakas izstrādājumu patēriņš valstī. Pēc tabakas izstrādājumu aprītē iesaistīto komersantu sniegtajiem datiem iespējams aprēķināt kopējo daudzumu, kas novirzīts realizācijai mazumtirdzniecības tīklā.

6.attēls

2011.gada trīs mēnešos mazumtirdzniecībai novirzīti 409 milj. cigarešu, kas ir par 17 milj. cigarešu jeb **par 4% vairāk** kā 2010.gada attiecīgajā periodā, kas liecina par legālā tirgus apjomu nostabilizēšanos.

Latvijas patērētāju vidū vispopulārākās ir "Winston", "RED&WHITE" un "Chesterfield" markas cigaretes.

Populārāko cigarešu nosaukumus un lielākos tabakas izstrādājumu importētājus skatīt 5.pielikumā.

Kopš 2009.gada sākuma strauji kritās legālo cigarešu apjomi, ņemot vērā kopējo ekonomisko rādītāju lejupslīdi, akcīzes nodokļu politikas izraisīto cenu kāpumu un nelegālā tirgus paplašināšanos, taču 2010.gada laikā legālā cigarešu tirgus apjomi bija nostabilizējušies, šī gada pirmo mēnešu rādītāji liecina par tirgus atveseļošanos, palielinājušies arī ieņēmumi no akcīzes nodokļa par tabakas izstrādājumiem.

Tomēr ar šī gada 1.jūliju noteiktais visai straujais akcīzes nodokļa likmju palielinājums cigaretēm var izmainīt līdzšinējās cigarešu aprītes tendences, kas līdz ar to arī tūlītēji ietekmēs akcīzes nodokļa ieņēmumus valsts budžetā.